

Pakanalliset juhlat

Onko pääsiäinen alun perin pakanallinen juhla?

Mistä Pääsiäinen on saanut nimensä? Hebreankieleinen nimi *Pesach* on englanniksi *Passover*. Sillä tarkoitetaan juutalaisten juhlaa Egyptin orjuudesta vapautumiseksi ja Jumalan johdattamaa vaellusta Luvattuun maahan. Uuden Testamentin kreikankielinen nimitys on *Pascha*. Näihin nimiin ei vielä liity mitään ylösnousemuksesta. Kun Jeesus ja apostolit viettivät *Pesach'*ia, Jeesus antoi apostoleille kehoituksen muistaa hänen kuolemaansa uuden liiton julistajana. Joissakin kielissä on pääsiäisen nimessä myös ylösnousemukseen viittaava sana. Englanniksi juhlan nimenä käytetään yleisesti *Easter* (William Tyndale 1534 '*Ester*') ja saksaksi useitakin versioita kuten Martin Lutherin *das Ostern* ja *das osterfest*, *der pascha*, *das pessach*. Aluksi 1530 Tyndale käytti sanontaa kuvaillessaan kuinka herran enkeli kulki juutalaisten talojen ohi, jotka tunnistettiin lampaan verellä merkityistä ovenpielistä. Siitä nimitys '*pass over*'.

Pääsiäinen (*Passover*) on taatusti juutalainen juhla ja Jeesuksen viimeisenä pääsiäisenä antaman käskyn mukaan kristillinen juhla. Siinä ei ole mitään pakanallista! Mutta, huomatkaa, että aikaa myöten pakanallisia juhlanviettotapoja – munat, pääsiäistipuset, pääsiäiskokot, pääsiäisnoidat jne – tulivat juhlanviettotavoiksi. Juhlan nimeksikin tuli *Easter*, joka hyvinkin voi olla perua Anglo-Saksien jumalattarelta *Eostrelta*, jota kutsutaan myös nimillä *Estre*, *Estara*, *Ostar*), *Babyloniassa* *Astarte* tai *Ishtar*, *Ashtoreth*, *Venus*. On siis syytä tiedostaa miten juutalais-kristillisestä, kristikunnan suurimmasta juhlasta, tuli nimeltään ja sisällöltään kaikkea muuta kuin '*passover*' tai Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen muistojuhla.

2 Moos 12:3 Puhukaa koko Israelin kansalle ja sanokaa: Tämän kuun [Nisan] kymmentenä päivänä ottakoon kukin perheenisäntä

itsellensä karitsan, yhden karitsan joka perhekuntaa kohti.

12:6 Ja pitäkää se tallella neljänteentoista päivään tätä [Nisan] kuuta; silloin Israelin koko seurakunta teurastakoon sen iltahämärässä.

12:7 Ja he ottakoot sen verta ja sivelkööt sillä molemmat pihtipielet ja ovenpäällisen niissä taloissa, joissa he sitä syövät.

12:8 Ja he syökööt lihan samana yönä; tulessa paistettuna, happamattoman leivän ja katkerain yrttien kanssa he sen syökööt.

Pääsiäislampaan lisäksi juutalaiset myös syövät Jumalan antaman käskyn mukaisesti happamatonta leipää ja katkeria yrttejä seitsemän päivän ajan. 12:18 Ensimmäisessä kuussa, kuukauden neljäntenätoista päivänä, ehtoolla, syökää happamatonta leipää, ja niin tehkää aina saman kuun yhdennekolmatta päivän ehtooseen asti.

Jeesus ristiinnaulittiin ja kuoli myöhään iltapäivällä 14. päivänä Nisankuuta samaan aikaan kun juutalaiset teurastivat temppeleissä tuhansia pääsiäislampaitaan. Juutalaisille tuli kiire saada Jeesus ja kaksi hänen kanssaan ristiinnaulittua rosvoa pois ristiltä ennen auringonlaskua, koska oli valmistuspäivä, ja jotta he eivät jäisi sinne viikkosabatin ja vuosisabatin (high Sabbath) ajaksi ja happamattoman leivän juhlan ensimmäiseksi päiväksi.

Jeesus ja opetuslapset noudattivat muun juutalaisyhteisön kanssa tarkasti Mooseksen antamia ohjeita Pääsiäisjuhlan vietosta. Herramme Jeesus antoi kuitenkin ohjeet tulevista muistotilaisuuksista, sanoen:

1 Kor 11:23 ... Herra Jeesus sinä yönä, jona hänet kavallettiin, otti leivän,

24 kiitti, mursi ja sanoi: "Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan; *tehkää tämä minun muistokseni.*"

25 Samoin hän otti myös maljan aterian jälkeen ja sanoi: "Tämä

malja on uusi liitto minun veressäni; niin usein kuin te juotte, tehkää se minun muistokseni.”

26 Sillä *niin usein kuin te syötte tätä leipää ja juotte tämän maljan, te julistatte Herran kuolemaa, siihen asti kuin hän tulee.*

Joka kerran kun nautimme ehtoollismaljan, me teemme sen Herran Jeesuksen muistoksi ja uuden liiton vuoksi Jeesuksen veressä, julistaen Herran kuolemaa. Ei enää Egyptistä pääsemisen muistoksi, vaan uuden liiton tähden.

Se illallinen, jolle Jeesus ja opetuslapset kävivät, ei ollut varsinainen pääsiäisillallinen, vaan sitä edeltävän illan tavanomainen illallinen.

Mitä nykyajan pääsiäiseen kuuluu?

Niin Eurooppalaisen kuin Amerikkalaisenkin perheen pääsiäiseen kuuluvat *pääsiäispuput, munat, rairuoho, tipuset, karkit.* Suomessa lisäksi *pääsiäiskokot, pääsiäisnoidat.*

Pääsiäismunilla on juurensa pakanuudessa, jossa juhlittiin kevään saapumista ja munat symboloivat sitä. Jänis puolestaan on pakanallinen hedelmällisyyden symboli. Pääsiäiskokot ovat niinikään pakanallista alkuperää oleva tapa, jolla osoitettiin kevään voittoa talvesta. Olisi tietysti hyvä tietää milloin tällaiset tavat juurtuivat katoliseen kirkkoon, mutta sen selvittäminen lienee hyvin hankalaa.

Pääsiäispuput. Jänistä on pidetty monissa kulttuureissa hedelmällisyyden symbolina. Nykyisin pääsiäispupun tärkein tehtävä näyttää olevan karkkien tuominen ja piilottaminen yön aikana lapsien aamulla etsittäväksi. Niin hauska leikki kuin tämä onkin, se tarkoittaa pääsiäisen todellisen sanoman työntämistä taka-alalle. Varsinkin idän kirkoissa on munia maalattu kaunein värein ja ne ovat symboloineet Kristuksen ylösnousemusta. Niiden pakanallinen symbolismi on ollut maan

herääminen talven jäljiltä kevään koittaessa. Kristillinen symbolismi kuitenkin herkästi jää pakanallisen varjoon.

Paasto pääsiäisen edellä on myös kuulunut kirkon tapoihin. Pisimmillään paastoaika oli 40 päivän pituinen, vaikkakin harvat noudattivat kovin pitkiä paastoja. Monet tyytyivät päivän tai muutaman mittaiseen paastoon. Pitkän paaston noudattajat saivat siihen esimerkin Kristuksen 40 päivän paastosta erämaassa (Luuk 4:1–13), jonka kuluessa Saatana kiusasi ja houkutteli Jeesusta puolelleen. Saatanalla on muutoinkin tapana käyttää raamattuun pohjautuvia oppeja, mutta ne väärentäen omien tarkoitusperiensä tueksi. Vanhan Testamentin puolella on paastolla merkittävä asema, joskus jopa pakollinen. UT:ssa kerrotaan kuinka esim. fariseukset paastosivat näyttävästi. Mat 9:14 saamme lukea vapaammasta suhtautumisesta paastoon: "Silloin Johanneksen opetuslapset tulivat hänen [Jeesuksen] tykönsä ja sanoivat: **"Me ja fariseukset paastoamme paljon; miksi sinun opetuslapsesi eivät paastoa?"**

1 Kor 10:31 **Söittepä siis tai joitte tai teittepä mitä hyvänsä, tehkää kaikki Jumalan kunniaksi.**

1 Tim 4:3 ja jotka kieltävät menemästä naimisiin ja nauttimasta ruokia, mitkä Jumala on luonut niiden nautittavaksi kiitoksella, jotka uskovat ja ovat tulleet totuuden tuntemaan. 4 Sillä **kaikki, minkä Jumala on luonut, on hyvää**, eikä mikään ole hyljättävää, kun se kiitoksella vastaanotetaan;

Vanha Testamentti ohjeisti juutalaisia antaen yli 600 määräystä syömisestä, juhlista, sabbatin vietosta ja eri elämän osa-alueista. Uuden Testamentin uusi liitto ei ole niin pikkutarkka. Kymmenen käskyä on edelleen voimassa, mutta Jeesus kiteytti ohjeet rakkauden kaksoiskäskyyn. Pääsiäisen sisältö muuttui; kristityt eivät enää muistele Israelin vapautumista Egyptin orjuudesta ja heidän vaellustaan luvattuun maahan. Kristus sanoi selväsanaisesti: **"Tämä malja**

on uusi liitto minun veressäni; niin usein kuin te juotte, tehkää se minun muistokseni.”

Uusi nimi Pääsiäiselle?

Koska Kristus edellä mainitulla tavalla antoi vanhalle juutalaiselle juhalle uuden sisällön, pitäisikö pääsiäisjuhlan nimi vaihtaa kristillisemmäksi? ”Pääsiäinen” viittaa pääsemiseen ja tässä tapauksessa pääsemiseen pois Egyptin orjuudesta. Olen nähnyt, että tilalle esitetään ”The Day of Resurrection” -nimeä. Itse esittäisin nimeksi: **Kristuksen ylösnousemuksen muistojuhla** (*Commemoration of Christ's Resurrection*). Siinä esiintyy sana ylösnousemus, joka sisältää sen, että Kristus kuoli ja ylösnousi. Ylösnousemus on mielestäni kaiken keskiössä. Nimessä esiintyy myös ”muistojuhla”; Kristushan kehotti viettämään yhteenkokoontumista hänen muistokseen. Kreikkalais-katolisen käsityksen mukaan Pääsiäisen ydin on nimen Kristuksen kuolema ja sitä seurannut ylösnousemus. Juhlan tietyssä vaiheessa osanottajat huudahtavat riemukkaasti ”Kristus on ylösnoussut” ja vaihtavat toistensa kanssa suudelman.

Tärkeintä ei kuitenkaan ole nimi vaan sisältö. Lasten vuoksi voisin hyväksyä munat ja tipuset, mutta aikuisten tulisi keskittyä muistelemaan Jeesuksen ylösnousemusta ja tulevaa Jeesuksen johtamaa valtakuntaa.